

KOULULAISKULJETUSOPAS

Esi- ja perusopetuksen oppilaiden koulukuljetuksia koskevat periaatteet

PUOLANKA

KOULUMATKAT, PERUSOPETUSLAIN 32 §

Jos perusopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen.

Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai lasten päivähoidosta annetussa laissa tarkoitettua päivähoidosta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai päivähoidosta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai päivähoitoon.

Perusopetusta, lisäopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi.

Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus. (19.12.2003/1139)

Edellä 1 momentin mukaisesti järjestettävä oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas on lukuvuoden alkaessa täyttänyt 13 vuotta tai jos oppilas saa perusopetuslain 17§:n 2 momentin mukaista erityisopetusta, saa koulumatka kestää enintään 3 tuntia. (24.6.2010/642)

Jos oppilas otetaan muuhun kuin lähikouluun, oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. (8.4.2011/324)

Kuljetusta odottavalle oppilalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan.

KULJETUSTEN MYÖNTÄMISEN PERUSTEET

Koulukuljetuksista päätetään perusopetuslain ja kunnan sivistyslautakunnan tekemien periaatepäätösten mukaisesti.

Koulukuljetus hoidetaan pääsääntöisesti linjaliikenteessä. Sen puuttuessa kuljetus järjestetään kunnan ostamalla linja-auto- tai taksireiteillä tai kunnan omana kuljetuksena. Mikäli autoissa on tilaa reiteillä voi matkustaa myös muita asiakkaita, jotka maksavat kyytinsä itse. Linjaliikenteen puuttuessa huoltajalle voidaan maksaa saattoavustusta oppilaan kuljettamisesta kouluun, mikäli se on kunnalle edullisempaa kuin kunnan ostama koulukuljetus. Saattoavustus perustuu liikenne- ja viestintäministeriön vahvistamiin linja-autoliikenteen alennettuihin lipputaksoihin.

Kuljetus voidaan järjestää myös osalle vuotta esimerkiksi talvikuukausiksi (1.10. – 30.4. tai 1.11-31.3.), jolloin kuljetus perustuu matkan vaikeuteen, rasittavuuteen tai vaarallisuuteen jäisen tien aikana tai kuljetustarve perustuu lääkärin lausuntoon.

Ko. oppilaiden kuljetusavustukset myöntää sivistyslautakunta.

Koulumatkan pituus

Esiopetuksen ja perusopetuksen oppilaan koulumatkat korvataan siihen kouluun, jonka oppilaaksiottoalueella hän asuu, jos

- esi- tai perusopetuksen 1.-3. luokkalaisten koulumatka on yli kolme kilometriä
- perusopetuksen 4.-9. luokkalaisten oppilaiden koulumatka on yli viisi kilometriä
- koulumatka on vaarallinen, rasittava tai vaikea
- oppilas tarvitsee kuljetuksen lääkärin/psykologin lausunnolla (erityisopetukseen siirto ei automaattisesti oikeuta koulukuljetusta).

Taksikuljetuksen piiriin kuuluva oppilas haetaan kotipihasta seuraavien kriteerien mukaan:

- esikoululaiset ja 1.-2. luokkien oppilaat
- 3.-9. luokkien oppilaat, mikäli yhdensuuntainen matka kuljetusreitillä varteen on yli kilometri.
- mikäli oppilaan koulumatka odotuksineen muutoin ylittäisi lain sallimat rajat (2,5 tuntia alle 13-vuotiailla ja 3 tuntia yli 13-vuotiailla).
- mikäli oppilaan autoon ottaminen tien varresta on liian vaarallista

Perusopetuslain 17 §:n 2 momentin mukaiseen erityisopetukseen siirrettyjen oppilaiden mahdollinen koulukuljetus järjestetään yksilökohtaisesti.

Koulumatkan pituus mitataan kotiportilta kouluportille lyhintä mahdollista jalankulkukelpoista ja yleisessä käytössä olevaa reittiä käyttäen. Mikäli oppilas voi kulkea koulumatkansa vaihtoehtoisesti jalankulku-, kevytliikenne- tai autoliikenteen käyttämää tietä pitkin, niin koulumatkaksi katsotaan lyhyin reitti, jota pitkin koulumatka voidaan liikennesääntöjä noudattaen turvallisesti jalan kulkea. Oppilas voidaan velvoittaa kulkemaan omin neuvoin osan koulumatkasta.

Matka-aika lasketaan oppilaan kotoa lähtöajasta koulun alkamisaikaan aamulla ja koulun päättymisestä kotiin saapumisaikaan saakka.

Koulukuljetusten yhdistelyjen vuoksi oppilas voi joutua odottamaan koululla koulupäivän/kuljetuksen alkamista. Oppilaat odottavat kuljetusta valvotussa tilassa. Odotustunnilta poistumiseen esim. asioinnin takia oppilaat tarvitsevat huoltajan allekirjoittaman lupapyyynnön.

Koulutapaturman sattuessa koulu järjestää tarvittaessa oppilaalle koulukuljetuksen. Kuljetuksen järjestämiseen vaaditaan lääkärintodistus, jossa on maininta kuljetuksen tarpeellisuudesta. Kesken koulupäivän sattuneissa sairaustapauksissa kuljetuksen järjestää ja maksaa oppilaan huoltaja.

Mikäli oppilas käy huoltajan pyynnöstä muuta kuin oman oppilasalueensa koulua tai esikoulua, oppilaaksi ottamisen edellytys on, että huoltaja vastaa koulukuljetuksesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. Tällöin huoltaja vastaa koulukuljetuskustannuksista myös, kun oppilas tarvitsee sairauden tai vapaa-ajan tapaturman vuoksi kuljetuksen kouluun (POL 32§ 3 mom.).

Jos oppilas vaihtaa asuinkuntaa kesken peruskoulun tai hänet on huostaan otettu ja sijoitettu toiseen kuntaan, hän voi jatkaa koulunkäyntiä Puolangan peruskoulussa peruskoulun loppuun saakka, mikäli huoltaja huolehtii kuljetuskustannuksista.

Koulumatkan vaarallisuus

Koulumatkan turvallisuuden arviointiperusteena käytetään yleisten teiden osalta ns. koululiitu-ohjelmalla tuotettuja teiden vaarallisuusindeksejä ja koulumatkan turvallisuuden arviointiohjeita.

Arvioinnissa tarkastellaan monipuolisesti koulumatkan liikenteellisiä olosuhteita, mutta suurimman painoarvon arvioinnissa saavat teiden liikennemäärät ja nopeusrajoitukset. Esimerkiksi valaistuksen puuttuminen ei yksinään tee tiestä vaarallista.

KOULUMATKAT LINJA-AUTOLLA

Linjaliikenteessä matkustavat oppilaat maksavat matkansa bussikortilla. Matkakorttiin oikeutettu oppilas saa älykortin koululta elokuussa koulun alkaessa. Lukukauden aikana matkakorttiin oikeutetut uudet oppilaat saavat kortin koululta.

Matkakortin käyttöohjeet

- matkakortti pitää ehdottomasti olla mukana koulumatkoilla.
- noustessa autoon pidetään kortti valmiina ja leimataan se itse.
- korttia voi käyttää vain koulumatkaan, kortti on henkilökohtainen eli sitä ei saa antaa tai lainata muille, väärinkäytöstä liikennöitsijä ilmoittaa kuljetusvastaavalle.
- kortti on voimassa lukukauden koulupäivinä ma-pe, kortti ei toimi koulun loma-aikoina tai la-su, kortilla pääsee enintään kaksi matkaa/päivä.
- kortista tulee pitää yhtä hyvää huolta kuin pankkikortista (ei takin taskuun naulakkoon).

Jos kortti häviää tai ei toimi

- jos kortti katoaa tai ei toimi, on oppilaan siitä ilmoitettava heti kuljetusvastaavalle tai koulun kansliaan.
- jos oppilas vaurioittaa tai hävittää kortin, huoltajalta laskutetaan uuden kortin ja laskutuksen hinta 12,50 €.

Kortin palautus

- kun oppilas ei enää tarvitse korttia (muutto, koulun vaihto tms.), palauttaa oppilas kortin koululle.
- lukuvuoden lopussa oppilas palauttaa kortin koululle.

OHJEITA KULJETUKSEN AJAKSI

Jotta koulukuljetukset sujuisivat mahdollisimman joustavasti ja turvallisesti, on oppilaiden ja huoltajien oltava tietoisia seuraavista periaatteista ja noudatettava niitä.

On huomioitava, että koulun järjestyssäännöt ovat voimassa myös koulumatkan aikana.

Kuljettajan tehtävät

- esittäytyminen uusille oppilaille
- ajaminen liikennesääntöjä noudattaen (max 80 km/t oppilaat kyydissä)
- koulukuljetusreittien ajaminen tilauksen ja sovitun mukaisesti sekä yhteisesti sovitun aikataulun noudattaminen
- huolehtii oppilaat oikealla pysäkillä pois, tarkistaa auton reitin päätteeksi
- pysäköiminen niin, että kuljetettava voi nousta ja jäädä kyydistä turvallisessa paikassa

- oppilaiden sijoittaminen kuljetettavien koko huomioiden
- kuormitusmääräysten noudattaminen
- liikuntavälineiden kuljettaminen
- järjestyksenpito autossa
- ongelmatilanteissa yhteydenotot huoltajaan ja kuljetusvastaavaan
- huolehtii, että oppilas kiinnittää turvavyön
- autosta poistuvan oppilaan opastaminen
- erityistä huolenpitoa vaativien (erityistä tukea tarvitsevat lapset) oppilaiden huolehtiminen vastaanottavalle henkilölle saakka
- kohtelias, asianmukainen ja esimerkillinen käytös
- kääntöpaikan turvallisuuden varmentaminen
- puhelinnumeron antaminen huoltajille mahdollisten sairastumisten ja poissaolojen varalta
- huoltajan lähettämän peruutustekstiviestin kuittaminen tekstiviestillä merkiksi siitä, että on saanut peruutusviestin
- osallistuminen koulukuljetuskokouksiin

Huoltajan tehtävät

Huoltajat huolehtivat, että oppilas

- on ajoissa kuljetuspaikalla
- on pukeutunut sään mukaan
- käyttää pimeällä heijastinta
- kuljetusreitillä varteen pyöräillessään käyttää pyöräilykypärää

Huoltajat selvittävät linja-autojen aikataulut ja harjoittelevat linja-autolla kulkemista. Aikatauluja saa www.matkahuolto.fi sekä liikennöitsijöiltä ja kuljetusvastaavalta.

Huoltajat opastavat lastaan asianmukaiseen käyttäytymiseen ja turvallisuuteen koulumatkojen aikana.

Huoltaja huolehtii siitä, että urheiluvälineet ja muut ylimääräiset tavarat on pakattu asianmukaisesti (esim. luistimissa täytyy olla suojustimet sekä sukset ja sauvat kiinnitettynä toisiinsa).

Jos taksikuljetuksessa oleva oppilas ei tarvitse koulukuljetusta, huoltajat ilmoittavat poissaolosta suoraan ao. kuljettajalle.

Huoltaja ei voi itse tilata koulukuljetusta eikä tehdä muutoksia kuljetusreittiin.

Oppilaan tehtävät

- on ajoissa sovitulla odotuspaikalla, että kaikki kuljetettavat ehtivät oikeaan aikaan kouluun
- odottaa autoa rauhallisesti eikä aiheuta vaaraa itselleen eikä muille
- nostaa kättä reilusti sen merkiksi, että linja-auto pysähtyy ottamaan oppilaan kyytiin pysäkiltä
- huolehtii siitä, että ei ole likainen ja luminen, kun nousee koulukyytiin
- nousee autoon reippaasti ryntäilemättä, istuu penkille ja kiinnittää turvavyön sekä pitää ajomatkan aikana turvavyön kiinnitettynä (myös bussissa)
- käyttäytyy automatkalla asiallisesti ja ottaa muut kuljetettavat huomioon, noudattaa hyviä tapoja ja kuljettajan antamia ohjeita

- kertoo heti kuljettajalle matkan aikana tulevista ongelmista
- poistuu autosta viivyttelemättä
- jos oppilas joutuu ylittämään tien, odottaa, kunnes kuljetusauto jatkaa matkaansa
- ymmärtää pelisäännöt ja sitoutuu noudattamaan niitä

Koulun tehtävät

Koulu huolehtii siitä, että oppilaat ja heidän huoltajansa saavat tiedot kouluajoista, kuljetusjärjestelyistä sekä kuljettajista. Kukin koulu voi antaa koulukohtaisia täydentäviä lisäohjeita kuljetusoppilaiden huoltajille ennen uuden lukuvuoden alkua tai sen aikana.

Vuosittain kouluissa käsitellään koulukohtaiset koulukuljetusten pelisäännöt. Tässä oppaassa mainittuja pelisääntöjä koulu voi käyttää pohjana.

Koulu järjestää kuljetusoppilaiden ohjattua toimintaa mahdollisena kuljetusten odotusaikana.

Koulu tiedottaa kuljetuksessa ilmenneistä puutteista ja toimivuudesta kuljetusvastaavalle.

Kuljetusvastaava laatii kuljetusoppilaiden luettelot ja suunnittelee reitit yhteistyössä koulujen ja liikennöitsijöiden kanssa. Koululaiskuljetuksissa on keskitetty suunnittelu. Samalla alueella/saman reitin varrella asuvat oppilaat kootaan samaan kuljetukseen. Suunnittelussa otetaan huomioon aikataulu, kohdekoulu, kuormitusmääräykset, jatkokuljetukset ja oppilaiden sallittu koulumatkaan käytetty aika.

Sivistyslautakunta, sivistystoimenjohtaja ja kuljetusvastaava valvovat kuljetusten toimivuutta ja kehittävät kuljetusjärjestelyjä.

Kuljetusvastaava kutsuu elokuussa ennen lukuvuoden alkua koolle koulukuljettajat lukuvuoden koulukyytipalaveriin.

POIKKEUSTILANTEET

Onnettomuus

Puolangan kunta on vakuuttanut kaikki esioppilaat ja peruskoulun oppilaat koulussa tai koulumatkalla tapahtuvan tapaturman varalta. Vakuutus koskee varsinaista kouluaikaa ja koulumatkaa välittömästi koulun ja kodin välillä sekä myös lukuvuosisuunnitelmaan merkittyjä opinto- ym. retkiä. Vakuutus korvaa tapaturman aiheuttamat hoitokulut. Esinevahinkoja ei korvata, paitsi tapaturman yhteydessä.

Mikäli sattuu vakava liikenneonnettomuus, jossa tapahtuu henkilövahinkoja, vastaa poliisi tilanteen hallinnasta ja tiedottamisesta. Jos sattuu vakavuusasteeltaan lievempi onnettomuus, on koulu velvollinen tiedottamaan oppilaiden huoltajille tapahtuneesta.

Linja-auto tai taksi ei saavukaan pysäkille

Ajokelin ollessa erityisen huono tai muista erityisistä syistä voi joskus käydä niin, että linja-auto tai taksi ei pääse kulkemaan aikataulun mukaisesti. Liikennöitsijä on tällöin velvollinen järjestämään korvaavan kuljetuksen ja tiedottamaan järjestelystä kuljetusvastaavalle, mahdollisuuksien mukaan myös huoltajille tai oppilaille.

Kovat pakkaset

Kovien pakkasten vuoksi ei järjestetä erillisiä kuljetuksia. Kuljetusoppilaat kuljetetaan tavalliseen tapaan.

Vahinko- ja ilkivaltatapaukset

Huoltaja on velvollinen korvaamaan oppilaan kuljetuskalustolle aiheuttaman vahingon. Liikennöitsijä ja oppilaan huoltaja sopivat vahinkojen korvaamisesta keskenään. Kunta ei korvaa oppilaiden autoille aiheuttamia vahinkoja.

Kuljetusten laatuun liittyvät kysymykset

Mahdollinen virheitä koskeva palaute osoitetaan sivistysjohtajalle, mielellään kirjallisena (esim. sähköpostissa). Kaikki tulleet valitukset kirjataan ylös, selvitetään liikennöitsijän kanssa ja huomioidaan seuraavalla kilpailuttamiskierroksella. Mikäli tapahtuu vakavia rikkomuksia, kuten liikennelainsäädännön rikkomista, tulee asianomaisten ottaa suoraan yhteyttä poliisiin.

LIKENNETURVALLISUUS

Puolangan kunta tekee omalta osaltaan jatkuvaa työtä koulumatkojen turvallisuuden puolesta. Huoltajien toivotaan huolehtivan omalta osaltaan siitä, että koulunsa aloittaville ja vanhemmillekin oppilaille opetetaan ja kerrataan vuosittain turvallisin koulureitti ja liikenteessä kulkeminen. Polkupyöräilystä on koulukohtaiset ohjeet. Puolankajärven koululla pyöräilyä ei suositella esikoulu- ja 1. luokan oppilaille. Pyöräilykypärän käyttö on ehdottoman tärkeää pyöräillessä, samoin heijastimen käyttö pimeänä vuodenaikana.

KOULUKULJETUKSEN TAI KULJETUSKORVAUKSEN HAKEMINEN ERITYISSYISTÄ

Esikoululaisten ja 1-3 luokkalaisten alle 3 km ja 4-9-luokkalaisten alle 5 km koulumatkojen osalta kuljetusavustusta haetaan jokaiselle lukuvuodelle erikseen. Päätös tehdään lukuvuodeksi kerrallaan. Erikoistapauksissa, kuten terveydellisten syiden perusteella tapahtuvissa kuljetuksissa, voidaan kuljetus järjestää tai korvata lyhyemmäksi ajaksi.

Koulukuljetukset järjestetään tai korvataan vain kodin ja koulun väliselle matkalle. Mikäli lapsella on kuitenkin pysyvä hoitopaikka, voidaan kuljetus sopia tehtäväksi tästä hoitopaikasta tai tähän hoitopaikkaan, kun kuljetuksen järjestämisen ehdot täytyvät samoin kuin kotoa kuljetettaessa. Kutakin oppilasta kuljetetaan kuitenkin enintään kaksi kertaa päivässä.

Kuljetusavustuslomakkeita saa kouluilta. Huoltaja täyttää kuljetusavustushakemuksen ja toimittaa sen koulun kansliaan. Hakemukseen pyydetään koulun rehtorin lausunto. Koulumatkan pituus voidaan tarvittaessa tarkistaa.

Sivistyslautakunta hyväksyy/hylkää hakemuksen ja päätös lähetetään tiedoksi huoltajalle. Päätöksen liitteenä ovat aina muutoksenhakuohjeet.

NEUVONTA JA YHTEYSTIEDOT

Kuljetuksiin liittyviä asioita hoitavat:

kuljetusvastaava Janne Ojakoski, p. 044-5502548, sähköposti janne.ojakoski@puolanka.fi

toimistosihiteeri Eija Moilanen, p. 044-7200227, sähköposti eija.moilanen@puolanka.fi

rehtori Satu Kemppainen, p. (08) 61554450 tai 0400-197233, sähköposti satu.kemppainen@puolanka.fi